

82 (5A5x)
H. 48

a. cereteli
abazzei

axiakusitno citeigait
d. gulia

1936

K

Uganda

84 (000000)
2040

a. cereteli

abazzei

apocema

axoianuotno citeigocit
d. qulia

19. aqua .36

a p h o n t q u t o r z a

TEKA
LITHENT A

А. Церетели

Воспитатель

Поэма

*

Вольный перевод
Д. Булия

*

19 • Сухуми • 36
Абуиз

aiquə aikuəriara iəqaçamtoup georgii guliä.

takzəpxəkuu aredağtor p. .ykadua.
akrəpxirazə irətoup 14-V.
akrəpxi aarxarazə anapə açayup 31-V.
azakaz № 2465. atıraz 2100. aplit № 1993.

1.

ajyan iaṭa azaaigua,
afxa harak dəu aφə,
aurei tbaarei uzeilmərgəua
çəs-təyraças akə uboiṭ.

zəngiə, pxəngiə aamtkua zzeipşəu,
iaailəfəu psəua pacxoup,
azən ipxoup, apxən ixiləfoup,
afxa naara iadqaçaloup.

dədəi-majəsəi eilayəntua,
afxəei agəei anarzəzua,
apstha eilaṭ aφəlarqunə,
abri axiyoit iaxapanə.

āmza k̄arxa anakueȳyua,
amra cañcañ ianarlaşua,
apstei afx̄ei eibargūerouua
dara abartkua ian̄erp̄lua,

abri ayn̄ə gūerouaxuxazoit̄,
baai-xan̄ei açanarzueit̄,
ūertkua abri iuzadk̄əluam,
iguaz̄erhagxoit̄, ipşzazaxoit̄.

naq „apacxaxi“ neiga myas̄ə,
iāƣagalour̄ afxa naara,
imyā-ɟḡian̄ə, myaxuastan̄ə,
larax̄əmzar eḡizaƣamlua.

uaxi ineirc̄ə iakūəzk̄əzgīə,
īəmazarour̄ ineiḡəm̄kua,
agūə eicam̄k̄əuei abla ƣar̄ei,
aixaya z̄xou alabafei;

ma d̄xaça ououan̄ə dakūƣazarour̄,
ladei-yadei zeḡīə zzeipş̄əu,
afx̄a iaazaz, lara zz̄əmd̄ərua,
araf-ɾ̄taxa—aƣə bzia.

ua inxoda jlar ir̄əl̄k̄n̄ə,
quaraƣara, afxa akūjan?
apsta, arxa, apşzarakua,
dabāƣəiu ūert ir̄əl̄kīəu?

hara ataxəm, ui dapsəuouɾ,
deilqia-eilonuəɟsa, deiləxxaza,
xuəɟə izərxa, dəu rajamfo,
aɟgei bziei zegiə izeipşəuɾ.

aɟə tououan, abqar bzia,
ixtərpa rkiakia aɟəxu ərgialua,
iuar-xuəlda eilahaua...
uahagi akə deilahauam.

axa dəryagi akə acçaɾuɾ,
abzia bara zegi irəckəu,
zegi irpxiazua guə-qaçagas,
abrəgi map-ña aziñozma?

anasəpgiə aaizəgiagian,
abri azgiə dxuədanamɾit,—
abziakua xkəla ireiouəz,
ubri iəşqa lxə nanarxəeit.

abar içueit məzkə iaşa,
daaigan diəmouɾ ləla tşaşa,
almas pɾaxa, axiə rɾaɾa,
guazərhaga, aixəfafa.

lara iləxizəuɾ nazi-brola,
odəf daləiaait—agərɾəla,
ləeipş, dəqaməzɾ xiəzla pşala,
deitañaɾən zegigiə rəla.

lguə acapxa, abziabara
izaalərtiṭ zəgı rapxıaza,
eiṭaramkua nagzarala
abri apsua ləlaşara.

uərt rənxafa, reibabafa,
izlaqaz-ḥa iuzḥazaşam,
qalam-çargıə nap—qazala
amsər kiaadəş iazançaşam.

dgıələi jyanəi irbṭanakəz
lapsua eionəz azgıə lboməzt,
qarmeı zaxueı açla işakuşo eipş,
iara dəikuşon dagizzaṭuan.

guələi psələi eibadərnə,
razqəi-nasəp eidərkələz,
art ireipşnə nasəpə-zmaz
daara irajam apsabara...

izbaxıada nasəp nagza?
işnei-şneiua rguaqqak naxızoit;
acxa xaagıə inalaloit.
znə-zənla az-eipş aşak.

2.

apstħa eilaqəi ačəx lafci
unarəlpşnə akə ubaşam,
adəd-majəs ubəsqaq iouououou,
laraxəkgiə ua izəjaşam.

akua læiueit phalk xəitəzła,
afartən asueit açla xəjjua,
abna-abra adəd majəs,
aqkua irəsueit aououa-gugua ha.

abri eipş azə aqahanəm,
eibarguərouon itazəi iarei,
apsabara ačəxuṛa pjarcə,
egıagzaməzł uajə, uafstan.

āqnəş-ıqıagıə iguə ntzəzaauā,
dzapərçuaməzt iqahanəm.
xaraṭ sasək ubri eipş azə
apsua iŷ-guaŷ dənəlagəlt.

ibɟə roıuouuanə apıma iəkuɸitt:
„ei, apıma sas dəutour ɦa
iaamtam, axa uyagələeif“ ɦa:
apsua, hai ɦa iiarta dyəlqelt,

iɸeilaɦua amca dyaçxəeit,
axa iqeifuan: abri eipşxa
dabaṭxari sara istaaz ɦa.
aŷ aaimipaait aşacaɦa.

salaməftaxı daaynaşələeit,
asas aapsa aynə aynəuçqa,
ixtərpa-iuapa eilabaaza,
azə ixıəkukuon ifar-aqənza.

asas ɸəmtkua iuapa iŷixəit,
ixtərpagıə ixastaxı dyaxəeit,
iara ubəsqaŷ asas izə
apıma askam amcaxı dnaxəeit.

asas iuapa naq iknaihān,
ixtərpagiə navaknaihait,
akgiə mħakua daapəlrəuqan,
iəlxua daakugiat̄t ap̄ima iəşqa.

— ap̄ima, uaaxiapş sa səuzəmdrəu
sara saaira uguə ialsəu,
amca eikuəuçoit̄, asas izə,
asas idərra uaftazami?!”

— safar uouma? uxaçkə dcaait̄
ubzəjafa, iuəzguaqəua!
sa səlakuā ua iueionarfua
adunei aφə darban iərbua?!

igudibakəlt̄, eibaguzit̄,
yəqa aifja eikulajou reips;
nas dnəynalan ua dəirφəxəeit̄
abərfən ləx ipħəs-şəşa.

— nas, amarqa, baaccakəroup,
asas izə faφək rəxəia,
xaraφ daaueit̄, daapsa dəqouup,
iqamlari φəouk̄ imfaczar!”

— moumou, bata faṛə staxəm,
ui axagiə dəuk isəmam,
uəs dəuk saftoup isəlşozar,
daṕak uahagi akgiə staxəm“...

abri ḥanə, uəs naciçeiṭ:
— sa istaxəup iuasharcə:
uajraanza səuayiaşan,
uajə işəubua işjeilagəeiṭ!

almaxsit ḥa, dəudərər qalap,
arpəs eilqıak, inal-ipa ḥa,
iṕəi ikuadərəi axiəneimou,
dagıəmarıam rəxu zfaşa.

zegiə irḥoiṭ iara itəzla,
daara dfaXuəp, ɸəla dqazoup...
iarei sarei haimabziam,
kərgiə səijloṭ, izəzsozei!

xara inayueiṭ iara iajaxu,
neirtas iəmour hara həxiğiə,
iuayəfa,—ipşzarala,
iṕxagaaxoiṭ haḥsa Xuəykuə.

çour, iiaşour, zia hanəm
dəuk dizxiapşuam, dlədpəlkəluam,
əgıert dreipşnə dəlφənɟaaua,
dzəqamlarña daaiɟtafa.

zia-hanəm ləeipş aphəzba,
saxei-pşraləei uayəfaləei,
makıa dəqam, dagıəsəmbact,
zegı ləzguaqəueit̚ uayə işəimbac.

amza kaɟço, pxara amamkua,
apsabara şarlaşo eipş,
ləqazfala, ləpşzarala,
zegıə lɟəlɟueit̚ ja rəmtakua

zənza dlaşo ilədləpxialoit̚,
uianaxəs rxə dxalərştueit̚,
uərt iralño, rnap ianəlçua,
ipsə inxa inarəgzarour.

sargıə sakufeit̚ ubri eipş auəs,
guəla səlgəeit̚, blala səlbləit̚,
nas isalño, isədpəlçaua,
inasməgzar sabacaxəua?!

sa isədəlçeiṭ, ubas salheit:
„abri axəmşk irxəmgakua,
ainal-ipa iṕəxua-iaṭa,
ipaq-paqua sapxia iaargəl“.

ainal-ipa iṕə touoian,
izlasouri? xuəla itiuam,
mṕəla zḥazgıə, bzala dəiftuam,
ipsə ixəxnə, ṗgıala dəifueiṭ.

ubas-shargıə, ans-shargıə,
zxə bzia izbo iaṕamzargıə,
ma izzarouṕ, ma səpsərouṕ,
ui səmanə ua sləzneirouṕ.

ari zzaʒom, iiaşa ishoiṭ;
ui almaxsit iṕlarq akuar,
sa izgarouṕ, ilznazgarouṕ,
sa səzzaazgıə ui azəḥanouṕ.

dəizəzəryuan ibzəṗafa,
zegıə iirhait, dagıazxuəciṭ.
iguə iaməxuaz iahazargıə,
guaxuas iknə atakş eiheit:

— daara ikunagan, abri eipş auəs,
iuapafanə ualamlarçə,
ui atəpha laja xaazaar,
uara iuiaait, uagazazaar.

abri eipş astaxı işpouuri,
hara ataxəm, ma upsəroup,
ma inougzaroup lara lguaxua,
axə inarknə açəxuanənza.

as sheit hā uara iudərueit,
uərtkua zəgxə azə uakuzam,
aououuaragiə, aqbarragiə,
irəlou udərueit, zəgı pəulaxeit.

art aybagiə dəuk iageipşəm,
ałara zaxızəu dəpakəup,
axəxiqarax ui dəpakəup,
eilayafom, eilazyaxom.

ucaşt, axa uabacarəi?
aafara hā ulouçaşam.
amya zzəmdərua, ckia iafcəlam,
abra dxəmqiār psəxua iəmam.

ari auəs sara isəḁça,
uara upsə-fa, uxə nkəḁça;
ma iuzaazgar ubri aḁə,
ma sxə akuəsçar, bzala sxənfrəm.

uara uəqaz abra unəstal,
amca unərxaxa, ckia upsə-fa,
smanıalanə, aḁə szaagar,
nas haijajar sqabaazə“.

abas iaño, daaiaxumarən,
işaxa stəxnə at dənḁəlçit.
adəḁ-majəs iəmya arlaşoit,
abri eipşkua iguə arxaçoit.

3.

iaaṗələşoiṭ. aṗsaa Ƴəxoṭiṭ,
adəd maṗəs aƳeikunakəueiṭ;
alarq touoian inəkuərpalua,
abzəṗafa aṣta dtaloṭiṭ.

iƳə nƳeiḥan aynə daaynalt;
ara dəṗour iuapa iəkuəṗşa,
aƳə zaaigaz-xuəṗha bziaxu,
amya iaṗaz, amca iarşəz.

ui dnaiəvsiṭ, dməṗəxakua,
iaşa dneiueiṭ iƳaparaşqa,
ua dəstami ipḥəs laşa,
dənlaṗajaşṭ ləṗ-faṗək ḥa.

ɣgɪa iagibuam nazia-brola,
dɛnlɛxuapşer dtaxuxua dşəjou;
abar dɛimbact iaxaiɽei,
ipsə-eipş iibo ipħəs şaşa.

iəqalazei, ara iibuazei?
ipħəs pəşza, almas-xiəbla,
dlaoiərzəşo, ləxɽə naftnə,
ləiarta bziaxu eilajjaza,

ləbɽə-çaknə, ləla tərɽaa,
doiəzə-oiezua ləiarta dəkuɽouɽ.
artkua aniba nas idərit,
ipħəs dşakuɽaz amɽəmxara.

lxaça dşanxan, iiua izəmdərua,
xara dɽanə lɽuaqra dapşuan,
nas dnaxuəcnə, ckia daaxuəcnə,
dəşnəquaşaz ihasabkueit.

dnalxagəlan, dɛnlajajeiɽ:
— ita bəmtəuan, ui azxazaait,
bara bzəkuɽaz zegı pxəzkuazaait,
uərt iaarlasnə naq ibxaştkuaaait!

zegı uay-dzənio laxıənçazaar,
uay-ipeipşəu dzaxəmpozaar,
bara bzəkulaz bara ibxaram,
bakuleit, iiaşt, anja ixaran“.

dguədkəl-dxədkəl diguəzua,
ləlaotərzkua ua irbeit,
dləho, dəlıo, djiɽiua,
zegı başoula agura ləirgəeit.

nas dlageɽit asas iəşqa,
ja xaala dənıajajeit:
— amra xaləeit, uyagəl ıta,
uəmya xaroup, aamta uɽcoit!“

safar dıaçqeit dəjazamzla,
dıa dərhoua, iguə çəsua,
axa apıma dəyqa-xumarua,
gualak zmam eipş daniɽapşə,

daaxuəcit:—anja iqıoup,
ipħəs akɽıə ialəmhazaar,
map anakuxa, ma qamala,
ma həzbala ua dsəlgauan.

dəpxafazaap atac xuəyə,
iləmħazaap dzəkulaz akə;
fta izdəruada, izahauada,
ubri azəħan szəpxafoda?“

iƆaaibitan, uəsgio naiheit;
— „uxxa-uqqua uzlazbuala,
iqalar uzcaz naugzazar,
iszaaugama sa szəzguaqəuaz?“

ans neibərheit, as aaibərheit,
zguə egıta zam reipş ineixumarit.
asas izə zək aatigan,
iƆəi-inarəi uaqə iirzzeit.

sas ikunaga ui iəgxoməzt.
faƆəi-jƆəi rzə deiçaxoməzt,
egıəmfa egıəmjkuə dagışpacoz,
dcazozargio dəşpaiftuaz!..

iƆə kuadərnə dənƆəjiçan,
larq-mazarax iara dyakuƆan,
də neiuəças, eiqaraças,
rəƆkuə ndərxumarı, inəkudərpalt;

nas ikualaaua, iŕartazamŕa,
amyaxuasta, amya-Ɔqarta,
iəyua, ixumarua, ikuaraçua,
laoua intaləeiŕ axƆa eipŕa.

uaqa iaxiəlbəaz apstaƆə,
amya-dəu iaŕa adə aƆə,
itaxxəeiŕ apŕma iguala iŕarcə;
uəs neiŕeiŕ ibŕə neiçəxnə:

— safar-beg! uŕlaməsdaz eilsərgəeiŕ,
səxufad ŕəuŕhəz blala izbeiŕ;
exiarnaxəs uarei sarei,
ihabŕour afa uəga axə-ououa.

xə rkioiaga aja uəmam,
akə ŕhoiŕhəgiə uəgiəlamgan,
iaha harguaap, haguə pnajar,
uaj iaxharpuə hananərgzar.

ŕta uca, uŕpərc naq iaarlasnə,
uƆəŕjəxiŕa, uŕpəmhəlan,
exia iaxsərpəz uara ulra
iaarlasnə inouməgzan!“

abri aja ixə lanarquən,
safar iguə ubas intnaqeiť
ixuapşpə bziaxu naixqian,
djəşza, apşə pşra naixaŗeiť.

aarla iŗeiť:—iəuŗo iiaşoup!
akə şpasho, hāŗ səmazam,
sa səmdərxəeiť, sara syafeiť,
sa seilagəeiť, anŗa səiŗiť...

unapə sanəup, sbaandayəup,
iumboi sabqar iŗnəftaşca!?
unapala sa səufrazə
sxə lasərqeiť uara uaxıqa...

səqazar eiha səpsər eiouəup,
sfə unapala, saaurtənuŗ,
inarounə sguaqlar açkəs,
iaarkıaŗnə ara usəlga!..“

— mar, sara sxə uara uləgas
sabqar axıənŗ ineirəm uəşqa,
sa san guakıa iəlaazaz uoup,
ubri lakuən zkəka uaxəuaz...

aças, adat eilougakuaz,
psə zhou azə iuqifaşam,
φəpnəhasəi, rpxafagasəi,
uara iuzxouρ uəqanaça.

uca, uspərc, uəs uşeibgou!
iaxiarnaxəs egiahzeilam,
guə ckiala, ma blaxaala,
hagura eibago hzeibabaşam!

axa akə uashoit inougzarouρ,
ua uşneilagı, ua qabarda,
zegı rapxiaza iuxaumərştkua,
axa umouzta uφaxəumgakua,

unei, dba ui uuayəzɾəz,
çara uəztaz, zegı iañ iara;
iəuuz, uəlaməs şeilougaz,
axiəmzoi baapsə şəsuərgaz.

nas ubri aftaxı sşazəpşu,
ataq aja iara iaxiənp.—
haqə iusuf as naiahar,
ackə szaaichaşt uəs mcəm ha.

dzəkuɾaz aɸ-larq daaɸəjpaŋ,
anaxuta uaxi inaiirkəit,
nas iəstaxıqa daageɾən,
yapɾia amarda naq dəyaɸalt.

4.

haqə iusuf dəzzəmdəruada,
zegı rzəhan dxuarta-dəuup,
çarei dərrei iara iəgəm,
aɟgei abzieigıə drəzkəup.

ui dəqamkua egi rəzhazom;
izəmçaakua egırəzəuzom;
mahamed-dəu ipqarakua,
kiaad stəmxzakouup işəidərkuo.

dgiələi jyanəi eimidaxeit,
aɟgei-bziei zegı ibaxeit,—
zənzak dajzam, maɟia dagıɟouup,
iəşləi eikuei neiqarouup.

abar... beg dneiṭ iusuf iqnə...
ua iḥaroup iiaṣa, iḥabərg,
aazara-uḥa, axuəphara,
zegı iara ua iṣeiləeigaz.

djajoit, ieiḥoit egıənmeṭkua,
iiuz, iihaz, ack iahazəi.
uaqa dṭəueit, iguə inarhom,
rḥəxua pṭazonı iəlaotərkua...

iləmha iitan dizəzəryueit,
oji-ojigıə daailətoit...
dizəzəryit, zegı eiləirgəeit,
iačanakəuaz zegıgıə izbit.

nas iaageifan uəs dneizḥaiṭ:
„iueihazei nas ui lxaḥa?“
— ajəṭ aṣaṭ dnarəzxuəcən,
isaneit ui səmdərra.

axa uals ui isədiḥeit:
— unei, dba ui uabazzei ḥa
ubri iaxıənṭ sa sazəpṣup,
uara iszuuz ack aja ḥa.

— zegıə sahaiṭ uara isouḥaz;
sa səlaməs ckıaxarazə,
iara ipxaifaz, iənaimegəzaz,
sa snapala inasəgəzaroup!

ua iaastəixəit itapanya,
eiçoup iara eiçarpapa,
safar dneinə iguə iəmçəikəueit,
abqar itəzxəz ui iabazzei.

axa iusuf
abri eiş eihoit ua iara:
— iuəkunagom uara afra,
ui zəkunago sara soup,
uszəmaazeit uara ckia.

abri hanə,
itapanya iguə iləçəikəit,
iaaikuəikşan, inətqəit,
iusuf haqə naq dənxeitit,
axuī-blə fəygiə neixatəit.

В. И. Гулия

№ 150

ахи 30 к.

1.0.000 р.

Д. И. ГУЛИЯ
ВОСПИТАТЕЛЬ
ПОЭМА